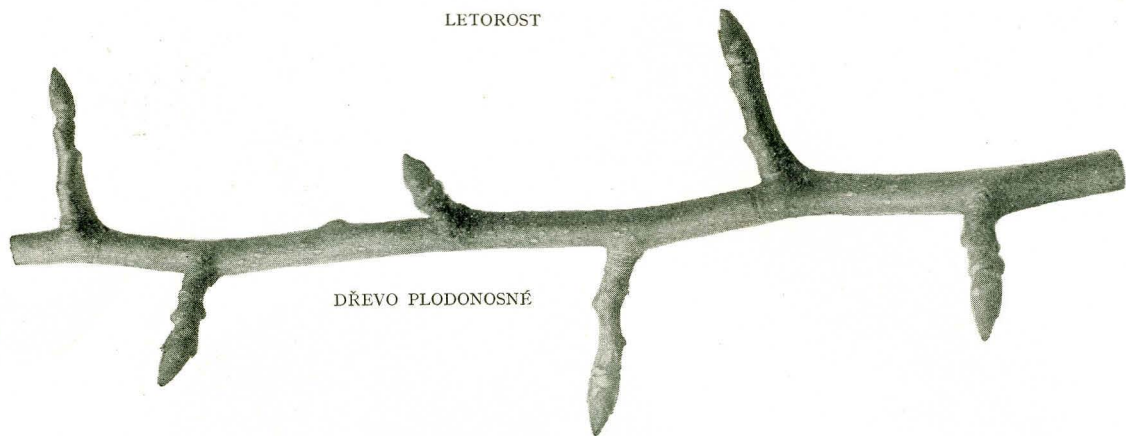

LETOROST

DŘEVO PLODONOSNÉ

CHARNEUSKÁ

Tato výborná máslovka nemá nikde chyběti ve výběru podzimních hrušek; nevyniká sice velikostí, ale jest sličná a líbeznou chutí uspokojí každého.

Komu za tuto pochoutku máme vděčiti, nelze přesně zjistiti, psalo se o tom rozličně, avšak správné jest asi, co napsal o původu jejím velký ctitel zahradnictví Jonghe v „Bulletin de la Société d'Horticulture de la Sarthe“: Když jsem si zakládal v roce 1836 ovocnou zahradu, vsadil jsem mezi jinými druhy také hrušku, která byla jmenována buď Délices neb Fondante a také Merveille de Charneuses; teprve později mne upozornil M. Carabin, obchodník v Brusselu, že tato hruška jest totožná s onou, kterou jeho strýc M. Legipont nalezl na počátku devatenáctého století na své usedlosti blíže místa Charneu, hrušku planou, která však rodila krásné, lahodné plody; dal ten strom vykopati a do své zahrady přesaditi, načež byla jmenována podle nálezce „Poire Legipont“. Jiní však jmenovali ji podle místa, kdež byla nalezena, tak jak výše uvedeno; během času upravila se jména na Fondante de Charneu. Z Belgie začala se šířiti asi v letech 1840 až 1842. O tom, kdy k nám byla zanesena, chybějí zápisy. Ale stalo se tak asi brzy po jejím zavedení, čemuž nasvědčují staré, sem tam se nalézající stromy. Stala se asi záhy velice oblíbenou a rozšířila se pod různými jmény, zvláště na Turnovsku, kdež pod jménem „Fíkovka“ úplně zdomácněla. Nejvíce zpráv obdrželi jsme o ní z celé české nížiny, z obvodu jičínského a českolipského, z Pojizeří, z Podještědí a Lužického pohoří; méně z obvodů jiných, ale váží si jí všude.

Půda jest jí sice každá vhod a roste všude tam, kde hruška vůbec může růsti, nenabývá však v každé půdě své líbezné chuti, jen v půdě živné, teplé, mírně vlhké se vyvinují krásné plody v plné dokonalosti; ve studené půdě a chladné, drsné poloze vede se jí špatně. Poloha se má voliti teplá, chráněná aspoň poněkud před větry, třebas i výše položená. V podobných krytějších místech lze ji však sázeti všude; podél silnic, v polních i domácích sadech výborně prospívá jako vysokokmen, v malých zahrádkách buď jako volně rostoucí jehlanec neb palmeta a přizpůsobuje se lehce každému většímu uměle vedenému tvaru. Na kdouli špatně roste a musí se bráti na větší tvary jen na plánce šlechtěná; ku pěstování věncoví a podobných malých tvarů bere se šlechtěna na kdouli s po-

užitím mezišlechtění; nesmí se však zapomínati, pilným hnojením ve vzrůstu ji podporovati, jinak brzo zachází.

Z mládí roste velmi bujně a rychle, pěkně jako topol do výše a tvoří vysokou, úzkou, řídkce větvenatou korunu; větve se však pod tíhou plodů sklánějí, čímž nabývá koruna nepěkného, jako rozházeného vzezření. Okolnosti této lze však částečně předejít vhodným seřezáváním koruny.

Plísněmi netrpí, ale v poměru k druhům jiným spíše zmrzá.

Plodnost počíná velmi brzo: 3.—4. rok po vysazení, jest hojná, nikdy však přespřílišná, jeden rok více, druhý méně, zřídka se stává, aby plodů vůbec nepřinesla. Zato se klidí plody pěkně stejnoměrné.

Dlouhé, silné, rovné letorosty bývají pod oky zcela mírně zprohýbány, zelenavě nahnědlé, na slunci více hnědé, také až červenavě hnědé, špinavě bělavými, zcela mírně vyvstalými tečkami hojně poseté a zcela jemně šedě ochmýřené.

Poměrně malá, po letorostu hojně rozdělená oka jsou k letorostu přilehlá, ostře zakončená a neliší se nijak barvou od letorostu; jsou na patkách mírně vydutých, s třemi žeběrky, z nichž postranní jsou zcela krátká, střední však se táhne hluboko dolů. Při bujném vzrůstu se mění spodní oka v plodonosné špičky. (Viz obraz.)

Na jaře raší lístky jasně zelené, zespod lehce ochmýřené, kteréž po úplném vývoji bývají dlouhé asi 80 mm a široké 40 mm, kopinaté, po délce mírně srpkovitě, na šír na způsob člunku prohnuté, s okrajem zcela jemně vroubkovaným; ke konci letorostu jsou však daleko menší, dlouhé sotva 60 mm, široké 32 mm, jinak tvaru stejného, na řapících dlouhých 33—48 mm; příplodní listy bývají širší a vejčitého tvaru. Všechny se skvějí tmnou, lesklou zelení.

Na slabém plodonosném dřevě vyvinuje se hojnost dlouhých, štíhlých, dílem hnědě, částečně i stříbřitě šupinatých květových pupat s roztrěpenou špičkou, z nichž vykvétají asi 33 mm v průměru mající, z okrouhlých, navzájem se dotýkajících plátků složené hezké květy v menších chomáčích. (Viz obraz.)

Velikost plodu se poněkud různí a jest podmíněna tvarem stromu a půdou. Pěkně vyvinuté plody s vysokokmene neb volně rostoucího jehlance bývají asi tak veliké, jak znázorňuje barevný obraz, ve váze 180—200 g. Při velké úrodě neb se stromu v hubené půdě rostoucího bývají o něco menší a těžké asi tak 130—150 g; na krcích vyrůstají asi k velikosti, jak naznačeno jednoduchou čarou na černém obraze, a váží pak 250—280 g.

Tvar, jak z obrazu vidno, se nemění, zůstává skoro stejný a najdou se jen jednotlivé, zvláště menší plody, které jsou štíhlejší, v boku útlejší a ke stopce více protaženy; povrch jest však povždy nestejný, sem tam mírně zhrbolený a směrem ke kalichu i zhrnatělý.

Široce otevřený, jakoby nálevkovitý kalich sestaven jest z ústů u spodu souvislých a rohovitých, dlouhých, ke konci šedých, šikmo postavených a vězí v miskovité, po okraji zhrbolené jamce na zhrnatělém, užším neb širším temeni plodu.

Dřevnatá stopka bývá rovná, někdy ohnutá, zelená a rzivá, do špičky plodu v malou jamku vtačena, jednotlivě hrbolem na stranu přimáčknuta, někdy také přechází kroužkovitými hrbolky v plod.

Jemná, hladká, i také kluzká slupka málo se leskne, jest se stromu světle zelená, později pěkně jasně žlutá, ve stínu však prokvétá zeleně; některé plody jsou jen žluté, jiné mají stranu sluncem ožehlou skvrnitě, neb jako mramorovaně a i žíhaně lehce zardělou; nenápadné, světle rzivé, bledězelenavě vroubené tečky pokrývají celý plod stejnoměrně hustě; mimoto bývá blíže kalicha a kolem něho, dílem i blíže stopky roztroušena hrubší rez.

Bílá, velice do žlutava se měnící dužnina se zcela rozplývá a štavou kypí, výborná chuť jest líbezně kořenitě sladká.

Česati se má asi tak koncem září, jednotlivé, úplně vyspělé plody lze protrhávati i dříve,

